СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 271. Джерзи Сити, Н. Дж., вівторок, 19. листопада, 1929. VOL. XXXVII. No. 271. Jersey City, N. J., Tuesday, November 19, 1929. THREE CENTS.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ

ГУВЕР РАДИТЬСЯ З ЗАЛІЗНИЧНИКАМИ, ФАРМЕРАМИ І БИЗНЕСМЕНАМИ.

НА ПРЕДСТАВНИКІВ ПРАЦІ ПРИЙДЕ ЧЕРГА ПІЗНІЩЕ.

ВАШИНГТОН, 18. листопада. — Уряд хоче доказати, що крах на біржі не має нічого спільного з економічним положенням краю. З тої причини відбуде він у вівторок конференцію з залізничниками, щоб обговорити з ними плян розбудови залізниць. У середу відбуде Гувер нараду з бизнесменами і банкирами, а в четвер з представниками фармерських організацій.

Уряд називає тих, що представляють економічні й фінансові відносини краю в чорних красках, дурними песимістами. Намічені урядом конференції мають саме виказати, що все в порядку.

КРІВАВІ МЕКСИКАНСЬКІ ВИБОРИ.

19 ОСІБ УБИТИХ, А РАНЕНИХ ГОДІ ПОЧИСЛИТИ. ВИБРАНО ПРЕЗИДЕНТОМ ОРТІЗА РУБІЯ.

МЕКСИКО СИТІ, 18. листопада. — Мексико має нового президента. Є ним Паскаль Ортіз Рубіо, вибраний з рамени народньої революційної партії, себто тої партії, яка тепер при владі. Значить, вибір нового президента не змінить ні в чім курсу політики дотеперішнього уряду.

Перепавший кандидат, Хозе Васконселос, оголосив протест зприводу несправедливих виборів, закидуючи урядови насильства й ошуства при виборах.

Підчас голосовання прийшло між сторонниками обох партій у ріжних місцевостях до кріваних сутичок. Найбільше було їх у самій столиці. Правительство вислало на вулиці столиці 12,000 війська. Але кажуть, що це військо хоронило тільки сторонників і виборців урядової листи.

Урядова листа подає, що підчас виборів згинуло 10 осіб, але вже є точні дані, що згинуло 19 осіб та що велике число ранених відвезено до шпиталів. Треба ще пождати кілька днів, заки прийдуть відомости з ріжних сторін, а тоді буде можна знати, скільки ті вибори забрали жертв у людях.

ЩО КАЖТУЬ ПРО ЗАРОБІТНУ ПЛАТНЮ.

ВАШИНГТОН, 18. листопада. — Виданий Федеральною Резервовою Радою бюлетин подає, що мимо того, що фабрики не працюють так, як повинні, бо є застій, заробітні платні від двох літ стало ідуть вгору. У тім самім бюлетині сказано, що залізна індустрія дещо храмає, а — як відомо — залізний промисл веде перед і його розвиток є ознакою розвитку инших індустрій.

СОЦІЯЛІСТИ ОСТАЮТЬСЯ ТИМИ, ЩО БУЛИ.

ЧАСТИНА СОЦІЯЛІСТІВ ДОМАГАЛАСЯ ЗМІНИ ІМЕНИ Й УСУНЕННЯ ДЕЯКИХ ДОГМ, З ЯКИХ НЕМА НІЯКОГО ПОЖИТКУ.

НЮ ЙОРК, 18. листопада. — Нюйорські соціялісти святкували день побіди зприводу того, що дістали при виборах на мейора міста аж 175,000 голосів. Всі признали, що в тім є велика заслуга їх провідника, Нормена Томаса. Підчас того свята говорив Гейнес Гомз, пастор Комюніті Чорч. Гомз радив відкинути партії соціялістичну назву, а рівнож позбутися деяких соціялістичних догм, які є застарілі й у які ніхто не вірить, а які є перешкодою, що партія не може розвинутися, бо до неї не приступає богато таких людей, які не узнають тих соціялістичних догм, у які не вірують і самі соціялісти.

Нормен Томас заявив, що він нічого не має проти такої зміни, але коли вони мають зміняти назву, то він питає так, як питає молода дівчина, коли має виходити заміж: А де ж є той молодий і як він зветься? На жаль, Гомз мусів покинути збори по своїй промові і не міг дати Томасови відповіди.

Соціялістичний лідер Морис Гилквит заявився проти такої зміни. А публика оплескувала Гомза, Томаса і Гилквита. Значить, думки були поділені. Супроти того осталося наразі все по давному.

УБИВ НАРЕЧЕНУ З ЗАЗДРОЩІВ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, 18. листопада. — Едвард Магер, літ 23, ходив уже два роки з своєю нареченою, Мисс Гелен Витпен, літ 19. Не побиралися, бо Магер замало заробляв. Магер був дуже заздрісним, бо думав, що Витпен ходить з иншими хлопцями. В суботу сидів він у її домі, коли заїхали автомобілем якісь хлопці і дівчата й хотіли взяти Мисс Витпен на забаву. Вона не пішла. Та це так вивело Магера з рівноваги, що він запився, а потім прийшов до хати Мисс Витпен і почав обвиняти її вийди, що вона ходить з иншими хлопцями. Коли вона випиралася, Магер виняв револьвер, стрілив і положив її на місці трупом. А потім блукав три години по вулицях, доки його не придержав полісмен і не завів на поліційну станцію. Там він признався до всього, заявляючи, що не хотів забити нареченої, бо вона добра дитина, а тільки був так пяний, що не здавав собі справи з того, що робить.

200,000 ЛЮДЕЙ ВІДВІДУЄ ЧУДЕСНЕ МІСЦЕ.

МАЛДЕН (Месечусетс), 18. листопада. — 200,000 людей відвідало вчора гріб о. Патрика Павера, при якім мають діятися чуда. Між иншими відвідав його говернор Курлей зі сином.

НАСЛІДКИ ОКУПАЦІЇ.

В берлінській газеті подано такі відомости, що в окупованій військами антанти Надреції вродилося в Німок 15,000 дітей, яких батьками є англійські, американські та французькі жовніри. Ця величезна скількість дітей не має своїх „законних" батьків і тому нема кому опікуватися ними, крім матерей. Газета іронічно запитує, чи не вирівнить антанта так, щоби німецький уряд виховував усіх дітей на рахунок репараційних сплат?

БУДУТЬ ЛІКУВАТИ ЗАПАЛЕННЯ МОЗКУ.

Голяндський професор Альдерштоф знайшов бациль, який викликає запалення мозку в людей. Він уже робив на малпах спроби прищеплення мозку й тепер виготовляє лік, щоби ним попереджати й лікувати запалення мозку в людей.

11,000 ДОЛЯРІВ ЗА МОДЕЛЬ КОРАБЛЯ.

В Лондоні продано модель старого корабля, на якому служив старший брат Вашингтона на ляйтнантом. За цей модель лондонська антикварна фірма заплатила 11,000 долярів. Модель цей представляє собою точну копію фляманського корабля адмірала Вернона, який звався „Бурфорд".

ЛІВА И ПРАВА ОПОЗИЦІЯ.

Московський комуністичний диктатор на Україні, Поляк Косіор, на харківському партійному зїзді заявив, що тепер комуністичній партії доводиться боротись із правою опозицією, на чолі з Бухаріном, та з лівою, на чолі з Шацкіном, Стеном та иншими. Він закликає сталінців до боротьби з цими опозиційними групами, бо впливи їх зростають і притягають все нових прихильників, навіть з лав старих комуністів.

АРЕШТУВАННЯМ НЕМА КІНЦЯ.

В Польщі арештують за приналежність до політичної партії, арештують за скликання публичних зборів, арештують за підозріння в приналежности до УВО, арештують без кінця й міри. Але тепер приходить нова серія арештувань, яка навіть тих, що привикли до всяких насильств у Польщі, мусить здивувати. Товариство охорони военних могил заряділо в Комарні перенесення тлінних останків українських стрільців, що погибли в 1918 р. Дня 17. жовтня йшов церковний похід з останками стрільців при здвизі народу на цвинтар. Та перед самим цвинтарем загородила походові дорогу поліція. В дорозі переговорів удалося вправді виєднати вхід на цвинтар, де й поховано стрільців, але за це тої самої ночі арештовано студ. Рудовича Івана, Пелеського Михайла, міщан Мусаковича Івана, Івасьневича Володимира, Гошовського Івана й инших.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА РАДІО.

В середу, 20 листопада с. р., заходом Y. M. C. A. of Brooklyn будуть виступати з радіо-стації W. N. Y. C. від год. 7. до 7.30 вечером українські співаки зі слідуючою програмою:

1) Перший акт з опери „Запорожець за Дунаєм", відспіває пані Корнатова і п-н Ділов.

2) Реферат в англійській мові, пані Керр, на тему: чужеземні дівчата.

3) Вечер, Цвітка молить, Пробудилась Україна і Ревуха — відспіває український квартет, пп. Ярема, Малець, Слободян і Попович.

СОЮЗ НАРОДІВ І СПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

„Курентул" довідався, що Союз Народів мав жадати від румунського правительства вияснення в справі скарг Українців за упослідження на полі шкільництва. Ця формальність Союза Народів, якщо вона правдива, викликала лють у румунського націоналістичного щоденника „Курентул" з того приводу пише: „Українці, бачучи, що не можуть парляментарною дорогою усунути румунську мову зі шкіл землі Штефана Великого, інтервенювали в Союзі Народів, жадаючи протекції тої інституції, щоб одержати це, чого, ще раз підчеркуємо, не можуть одержати — української мови в буковинських школах".

„Курентул" жадає від міністра освіти не зволікати з відповіддю в цій справі і покористуватися „матеріялами", зібраними румунською пресою.

ПОЖИВА З ДЕРЕВА.

Один німецький професор винайшов спосіб робити з опалового дерева поживу. Він твердить, що пожива з дерева буде далеко дешевшою ніж вернова, а поживність таксамо висока. Цей професор говорить, що вживаючи дерева на поживу, можна буде значно зменшити довіз із закордону до Німеччини кукурудзи та вівса. Крім того він винайшов спосіб сполучувати картоплю з деревом, щоби зробити страву поживною.

ВИСТАВА ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА В КИЇВІ.

Цієї зими в Києві має відкритися вистава західньо-українського мистецтва, яку організує всеукраїнське товариство культурного звязку з закордоном. Матеріяли для цієї вистави збирає директор львівського Музею, Свенціцький.

СКАЛАТСЬКИЙ КАЇН.

В Полупанівці, пов. Скалат, вивязалася суперечка між двома братами, 26-літнім Осипом і 16-літнім Матієм, котра трагічно скінчилася. Розсерджений Осип вдарив залізними вилами в голову Матія і вбив його на місці. Братовбійника арештовано.

ХМАРОДЕРИ В ЛОНДОНІ.

Американські інжініри-архітекти на одному бенкеті в Лондоні заявили, що будова хмародерів в Америці викликана не бажанням ефекту, але потребами скоршої й найліпшої комунікації між ріжними торговельними фірмами. Тому американські інжініри радять і лондонським фірмам будувати хмародери принаймні на 100 поверхів кожен, бо вже тепер комунікація в торговельних справах у Лондоні дуже утруднена й забирає богато часу.

ПАТРІОТИЧНИЙ БАНДИТИЗМ.

До українського Торг. промислового банку у Львові закралися незнані люде й, зрабувавши касу, знищили портрет Івана Франка, даючи тим доказ патріотичних мотивів грабунку.

ЗНАЙДЕНО НЕВІДОМІ ТВОРИ ІВ. МАНДЖУРИ.

Київська філія Інституту Шевченка придбала кілька рукописів Ів. Манджури, в яких є багато недрукованих досі творів. Рукописи ці складаються з кількох зошитів з помітками цензури, що їх поет перед смертю впорядкував до друку. Київська філія Інституту Т. Шевченка має незабаром видати ці рукописи.

БЮТЬ КОМУНІСТІВ!

В прилуцькому окрузі на Україні селяне вбили секретаря комуністичної організації, котрий реквірував збіжа. По відібранню збіжа урядникам пробили вилами голову секретареві, а урядників важко покалічили.

РЕВІЗІЇ И АРЕШТУВАННЯ.

Польскі часописи розписуються, що арештована поліцією абсольвентка торговельної школи, Ярослава Кліш, мала бути у звязку з арештованими підчас замахів в часі „Східних торгів" Попадюком, Качмарським, Крушельницьким і иншими. В організації називалася вона Славка, а задачею її було доставляти зброю для львівського відділу УВО. Так мало бути й підчас отворення східних торгів, коли то Попадюк пішов до помешкання Клішівної, а за хвилю виніс звідтам вибухові матеріяли. Головний склад зброї і вибухових матеріялів був на Знесінню в помешканню механіка Махніцького. Відтам забирала матеріяли Кліш і доставляла на означене місце.

Крім Клішівної арештовано Парашку Пінкасівну, яка три роки мала займатися кольпортажем „Сурми" і її експедіювати на Галичину й Волинь. Також переведено ревізію в Винниках, Підберізцях, Чижках і Гаях та арештовано Кульчицького Ярослава, Царя Ст. і Губку Володимира, як приналежних до УВО, котрі приготовляли саботажі. Акцією цею мав керувати Тарас Крушельницький.

ЧЕХІЯ ПРОТИ РЕВІЗІЇ ГРАНИЦЬ.

БЕНЕШ НЕ ДУМАЄ ВІДСТУПАТИ ТЕРИТОРІЮ МАДЯРАМ.

ПРАГА, 18. листопада. — Кореспондент нюйорського денника „Таймс" говорив з чехословацьким міністром заграничних справ, д-ром Едвардом Бенешем, про плян відступлення назад Мадярщині округів, заселених масою Мадярів.

Д-р Бенеш заявив, що Чехословаччина сеї території не відступить, бо вона не вірить, щоби в сей спосіб можна завести в центральній Европі постійний і дійсний мир.

Він думає, що краще ніж відступлення мадярської території поможе для зближення Чехії й Мадярщини економічне порозуміння між обома державами.

СЕРБСЬКІ ДИКТАТОРИ АРЕШТУЮТЬ ХОРВАТІВ.

СЕРБАМ ЗНОВА ПРИГАДУЮТЬСЯ ГАБСБУРГИ.

БІЛГОРОД (Сербія), 18. листопада. — По Хорватії йдуть тепер арештування ріжних противників сербської диктатури. Арештованим закидують активні революційні виступи проти прихильників диктатури серед Хорватів. Між иншими заговірники мали вбити хорватського редактора Тоні Шлегеля за те, що він стояв за сербською диктатурою.

Сербський уряд рівночасно вяже з хорватськими противниками інтригу австрійських монархістичних кругів. Мовляв, австрійські Габсбурги хочуть компромітувати сербську диктатуру революційними вибухами в державі.

Уряд мав попасти на слід заговору через зраду одної дівчини, котра брала участь у замаху на життя Шлегеля разом зі своїм коханком, шофером Бабісом, а відтак зрадила й кохатка й цілу групу, щоби дістати нагороду в сумі 2,000 долярів, визначених урядом за зловлення виновників замаху.

ПРОБЛЕМА МУРИНСЬКА ВОРУШИТЬ АНГЛІЮ.

ГЕН. СМОТС ЗА ПОТРЕБОЮ ОХОРОНИ ЧОРНОЇ РАСИ.

ЛОНДОН, 18. листопада. — Останніми часами случився в Англії цілий ряд подій, які вказують на велике значення муринської проблеми.

Оноді генерал Джан Христіян Смотс, бувший премієр Південної Африки, виголосив в Оксфордськім університеті відчит про політику супроти тубильців в Африці. В тому відчиті прелегент вказував на потребу охорони муринської культури й раси та остро критикував давну політику Англії супроти Муринів.

У газетах іде широка дискусія про упередження до Муринів. Сю дискусію викликало те, що відомого американського співака, Мурина Ровбсона, та його жінку не пущено до одного модного англійського ресторану.

Справу Муринів порушено теж у парляменті, куди дісталися вістки, що недавно в Африці були повстання Муринів. Консервативні посли з сього приводу атакують уряд, закидаючи йому, що се він своєю поблажливою політикою супроти комуністів довів до того, що комуністи збунтували Муринів.

БУХАРІНА ВИКИНУЛИ З ВАЖНОГО СТАНОВИЩА.

МОСКВА, 18. листопада. — Миколу Бухаріна прогнано нині з політичного бюра центрального комітету комуністичної партії за те, що він уверто не хоче признатися до похибки в справі економічної політики.

Десять літ Бухарін займав у партії одно з визначніших становищ. Він був довгі роки редактором „Правди", офіціяльного органу комуністичної партії. З того становища прогнано його минулого року. Його прогнання з центрального комітету заповідали недавно „Ізвестія", офіціяльний урядовий орган.

У той самий час, як усунено Бухаріна, центральний комітет остеріг Рикова та Томського, щоби вони розкаялися, бо в противнім разі їх жде тасама доля, що Бухаріна.

АМЕРИКАНЦІ ЗБИРАЮТЬСЯ НА ПОЛЮВАННЯ В МОСКОВСЬКИХ ПОСІЛОСТЯХ.

МОСКВА, 18. листопада. — Сюди приїхала група американських природників, щоби відси виїхати на полювання на довгошерстих сибірських тигрів над рікою Амуром.

Мисливців вислав Американський Музей Природних Наук у Ню Йорку.

НОВА СЕНЗАЦІЙНА КНИЖКА ПРО ВІЙНУ.

ЛОНДОН, 18. листопада. — Сими днями появилася друком нова книжка про війну, якій заповідають ще більшу сензацію, як відомій німецькій книжці Ремарка „На західнім фронті все спокійно".

Автором нової книжки є англійський письменник Роберт Грейвз. Книжка має заголовок „Гудбай Ту Ол Дет". Автор говорить отверто про ріжних людей, називаючи їх по імени. Він закидає англійському міністрови війни свідому брехню, коли він говорив у парляменті, що англійська військова комісія не засудила ніякого англійського вояка на смерть, а в Бельгії були розліплені плакати, що публично сповіщали про розстріли англійських жовнірів. Він оповідає про знущання офіцирів над мужвою, яке він називає проявом „британського прусизму". Він каже, що під кінець війни богато англійських жовнірів поповнило самогубство, щоби лише не воювати.

„SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПАМЯТЬ БЕЗКРОВНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Сими днями обходить Бразилія 40-літну річницю проголошення републикою. Сей день замітний під богато зглядами. Наперед Бразилія се великий край. Найбільша держава на південно-американському континенті. Одна з найбільших держав у світі. Більша, як контранебудь держава в Европі. Країна великих, хоч ще не розвинених можливостий.

Сорок літ тому назад Бразилія була цісарством під правлінем цісаря Педра Другого. Се була освічена й ліберальна людина, але в адміністрацію його великого цісарства вкралося богато надужить. Головно зкорумпована була провінціяльна адміністрація. Се викликало серед народа невдоволення, котре нарешті дісталося й до армії. З неї й виринув нарешті рух за скиненнем цісаря та проголошеннем Бразилії републикою.

У день вибуху революції цісар був у своїй вакаційній палаті. Довідавшися про револьту в війську, він поспішив до столиці, але тут свого уряду вже не застав, бо всі міністри були зложені з уряду. Ще того самого дня републиканці під проводом Деодора Де Фонсека видали відозву, проголошуючу Бразилію републикою та створили републиканський уряд. Цісар пробував утворити нове міністерство, але ніхто не хотів до нього приступити, коли революційний уряд позбавив його престола та приказав покинути край. Ся нехіть Бразилійців боронити цісаря була тим більше замітна, що цісаря загально шанували як чоловіка та особисто йому ніхто нічого не закидав. Була се отже революція чисто в імя засади републиканізму.

Свій характер Педро показав, коли републиканський уряд дав йому титулом відшкодовання півтретя міліона долярів та великі добра. Він відмовився та відїхав до Португалії. Так відїхав послідний монарх американського континенту. Революція відбулася мирно передівсім через його такт та мирний настрій. До мирности причинилося також і те, що прихильники цісарства не вірили, щоби Бразилія вдержалася великою державою як република. Вони були певні, що вона або роспадеться на дрібні держави або приверне монархію. Сі сподіваня не сповнилися. Як у случаю Злучених Держав Північної Америки, так і в случаю Злучених Держав Бразилії, і велика держава не розпалася й републиканська форма правління задержалася. Нині Бразилія святкує сорок-літну річницю своєї републики.

О. Сновида.

РОЗКЛАД БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ДИКТАТУРИ.

Підозрілі звістки напливають з Совітської Росії. Такі, яких ще досі не було.

Бо й що ми досі читали про Совіти? Що відбудова промислу йде кепсько? Так і в Англії понад міліон безробітних, відповідали прихильники большевиків. Що фінанси невпорядковані? Так недавно те саме було в Німеччині й у Франції, де марка й франк ще швидче додолу летіли, аніж червонець, — боронилися радянофіли... Головне казали вони, що непохитно стоїть партія комуністична та урядовий апарат, який все бачить, все знає і все направляє залізною рукою.

Так хвалилися прихильники большевизму, але якраз тепер вони тим похвалитися вже не можуть! Бо **розклад — з життя промислового, аграрного і пр. — передерся в саме лоно партії і вже точить її, мов той рак.** Так точить, що й партійна преса того не годна більше промовчувати.

Множаться відомости, що партійний та урядовий апарат не може вже дати собі радб з внутрішно-політичними трудноцами, і тому, що самий апарат зачинає працювати під псом.

От **політика аграрна...** Як відомо, напосілася комуністична влада на село, щоби видушити з нього все, що має — всеньку пшеницю та жито та инше збіже. У попередні роки все ішло гаразд, а сим роком — інакше. Показується, що місцеві комуністи „злигалися з куркулем"! Ревом реве преса совітська, що партійні помагають „куркулям" затаювати їх збіже, аби не віддати органам влади; що умисно зменшують суму податку, який накладае на село большевицький центр; що самаж таки влада місцева протестує проти високости приділеного для збору збіжа в тім чи иншім селі; одним словом, що місцевий комуніст — „зрадив" радянську владу та злигався з її ворогами!

Те саме в царині колективістичної політики уряду. Як відомо, задумала Москва побудувати „збіжеві фабрики", себто потворити величезні (па тисячі гектарів) господарства рільні, валежні від уряду, якіб постачали збіже до міст і до армії і тим помоглиб урядові большевицькому зовсім унезалежнитися від „буржуазного села"... І щож вийшло? А вийшло те, що мужики, що засіли у тих „колгоспах" (колективних господарствах) — преспокійно обробляють їх, але **не для держави большевицької, лише для себе,** як звичайнісінькі „буржуї".

Совітська преса криком кричить, що „колгоспи" здали державі де 70, де 50% призначеної їм кількости збіжа, а де й менше, а решту — відпродали „частникові" (приватному крамареві). Пишуть, що до „колгоспів" пролізли „куркулі" або їх прихильники, що й там завелася „зрада".

І так роблять не лише „колгоспи" та „совгоспи", але й **промислові совітські підприемства.** Газети наводять цілий ряд їх — як от „Вакот", „Держторг", „Шорпроізводство", „Київ-Трикотаж" (все се скорочені назви большевицьких тростів) — які гандлюють з „частником" і свідомо затаюють перед скарбом свої трансакції, так що стає неможливе всяке оподаткованя „частника", а „фінвідділ" поносить сотки тисяч страт... І тут „зрада"!

Те саме і **в акції за 3-ою державною** позичкою, яку силоміць накидає уряд населенню. Показується, що і тут пропаганда отої позички йде крайно мляво та що ні партія, ані апарат урядовий не привязують до тої позички великої ваги, що вона провалюеться і т. п.

Всі сі дефекти в партійній роботі спонукали московський центр зарядити **„чистку партії",** аби викинути з неї нездар та „наймитів буржуазії", які сприяють не так намірам уряду, як „кулакам", „частникам" та буржуазії взагалі.

І щож показалося? Показалося, що чистка партії, до якої покликано ціле совітське „громадянство", — теж не вдалася. Себто оте „громадянство" просто ту „чистку" зігнорувало: мовляв, не дуже нас турбує, що до партії пролізли сторонники буржуазії. Чистку переведено, але — способом бюрократичним, з наказу згори, що очевидно лихові заради хіба отак, як ті „ревізори" з Петербурга, яких висмівав Гоголь...

Аграрна, промислова, партійна політика партії зачинає кульгати, директиви центру ігноруються або, як пише совітська преса, „саботуються" і то ніким иншим, **як самоюж партією та її органами на місцях!** Показується, що ворогом совітської влади є тепер не тільки „куркуль" та „частник" але й сельради, большевицькі трости, большевицькі „колгоспи" і місцеві партійні комітети; одним словом, якраз ті органи, яких ціллю є боротися з „буржуазною стихією" і переводити на місцях пляни уряду. Партію комуністичну охоплює параліж. Життя, яке вона хотіла зломити і підчинити собі, буриться проти большевицького хомута, і місцеві органи влади, які ближче стоять до того життя, зачинають поволі з ним числитися.

Аби, мовляв, збіже плило до міста та машини на фабриках крутилися, та торгівля ішла, а що голову при тім піднесе „куркуль" чи „буржуй" — байдуже... Так розуміють комуністи на місцях, так розуміє ціла права опозиція (з Бухаріним), якій хоче та не може скрутити голову Сталін, бо вона є скрізь і ніде, бо чимраз більше людей до неї признається.

Сталін знає, що коли сей рух піде далі, то се приведе до кінця диктатури, то се **виведе на політичну арену инші, не большевицькі сили,** і тому без пардону бореться з тими „зрадниками". **Так поволі перемінюється ціле обличя диктатури:** була се перша диктатура робітників і селян, потім — робітників над селом, дальше — диктатурою комуністичної партії — над робітниками і селянами. Аж тепер — перемінюється вона **у диктатуру маленької кліки (Сталіна) над країною і над партією...**

В тім і лежить страшна небезпека для большевицького панования, що **в лоні самої партії зачинають сумніватися,** чи можна в країні провадити комуністичну політику. Таких, що в се ще вірять, є чимраз менша жменька. А чим менша ота правляча жменька, тим легшеб її зняти при першім стрясенні...

БОРОТЬБА ФРАНЦУСЬКИХ КАТОЛИКІВ ЗА СВОЇ ПРАВА В ЦЕРКВІ.

(Допис з Провіденс, Ровд Айленд).

Для наших людий буде певно цікаво знати, що діється далі в боротьбі канадійських Французів за права французької мови в католицькій церкві. Наші люди вже знають про сю боротьбу, бо про неї писалося немало в газеті. Однак богато з них певно має враження, що боротьба вже покінчилася, що канадійські Французи піддалися епископови Гикі, Айришови з Провіденс, як сього від них зажадав Рим. Отже щоби направити се враження, не відповідаюче правді, а рівночасно показати, як другі народи неуступчиво борються за належні їм права, я подаю до відома читачам „Свободи" послідні події з сеї цікавої боротьби Французів за свої права.

У понеділок, дня 11. листопада, вунсакетська газета „Кол" подала про сю справу аж цілі три шпальти дрібненького друку. В сій статті переповіджено подробично про нові заходи канадійських Французів стейту Ровд Айленду за забезпечення прав французької мови в католицьких школах дієцезії епископа Гикі. Читачі „Свободи" певно пригадують собі, що ціла справа виринула з нагоди збірки добровільних жертв серед вірних католиків сеї дієцезії на парохіяльні школи. Тростісом сих гроший став, як се звичайно діється в римо-католицьких церквах, епископ. Епископ Гикі розділював зібрані гроші так, що призначив їх майже всі, чи, як деякі Французи кажуть, таки всі на айриські римо-католицькі школи. У сих айриських римо-католицьких школах учать англійської мови, якої вживають Айриші, що затратили свою національну мову. Французи, іміґранти з Канади, котрі там уживали свобідно своєї мови, обурилися на таку постанову епископа. Вони зорганізували навіть були процес до цивільного суду, за що епископ викляв провідників. Під напором Риму провідники відступили від процесу та перепросили епископа Гикі. Здавалося, що боротьба сим покінчилася. Тимчасом, як видно з віча, що відбулося дня 10. листопада, боротьба не покінчилася, а триває далі.

На вічу зявилася величезна маса людий, котру ґазета обчисляє на 3,000 душ. Головним бесідником був „сиіті солиситор" міста Вунсакету, Ельфеж Деньольт, котрий говорив три години. Кромі нього говорили ще бесідники з сусідних громад, як Менвил, Провіденс і др. Зголошувався до слова теж оборонець епископа, але зібрані не дали йому прийти до слова, але кричали: „Викиньте його" так довго, поки він сам не винісся.

Головний бесідник представив зібраним послідні факти боротьби. Показував він, що після піддачі тих, що вели давнішу боротьбу, епископ Гикі не змінив своєї тактики ні політики. Він далі держиться того, що Французи не мають права до своїх парохіяльних шкіл, але мусять посилати діти до айриських шкіл, де учать дітей тільки по анґлійськи. Бесідник наводив уступи з католицького катехізму в Америці, в котрому католицькі епископи кажуть, що одинокою мовою в католицьких школах має бути мова англійська. Бесідник виступав проти сеї постанови; він говорив, що він не має нічого проти заведення англійської мови в парохіяльних школах тоді, як члени громади захочуть добровільну сю мову завести. До того, однак, часу, поки люде сього захочуть, ніхто не має права їх заставляти вживати в своїй школі иншої мови, як тої, котрої вони хочуть уживати. Церковний уряд повинен спокійно підождати до того моменту, а нікого не силувати. Постанови католицького катехізму в сій справі є грубим нарушенням засад демократії й свободи навчання.

Деньольт говорив про канадійських Французів, що вони сильно привязані до своєї рідної мови, і яке відношення до своєї мови не мають Айриші, вони хочуть держатися французької мови. Коли Айриші покинули свою мову, се їх діло. Французи привязані до своєї мови й культури й вони мають до неї право. У почуваннях Французів мова тісно звязана з релігією, і тому з католицького боку навіть нерозумно розривати їх, бо через підкопування мови підкопується теж і віру, на котрій віра спирається.

Деньольт говорив далі, що епископ Гикі по піддачі провідників боротьби не поступив після засад примиречня. Замісць поступати супроти них таксамо чемно, як вони поступали супроти нього, говорив Деньольт, епископ Гикі своїм поступованіем розтратив добре враження замирення, бо він став переслідувати священиків, які заявилися проти його фінансової політики, бо вони любили свою рідну мову й свої національні традиції. Епископ Гикі, говорив Деньольт, завів у дієцезії систему протекції для своїх поплечників і застрашування вже й без того слабих та морально й релігійно безхребетних священиків. Епископ Гикі, говорив бесідник, далі розділює нарід, цькує одних проти других, підюджує після газети до пропаганди проти тих, що стоять за правами народа. Проти противників епископа Гикі пущено в обіг цілий ряд визвиск. Стремління Французів за своєю мовою названо рухом „анти-айриським", ба навіть „антирелігійним". Епископ Гикі стремить до нащіплення серед Французів понять, противних почуттю виховання, свободи й демократії, дорогих Французам. Епископ, говорив бесідник, дійшов до того, що став ріжними духовними способами напирати на вірних, щоби вони покидали свої погляди та принимали погляди епископа; він став відмовляти духовні потіхи всім тим, які, зневірившися в епископський заряд школами, не хотіли давати гроша на парохіяльні школи.

Бесідники заявляли, що французькі католики не думають дальше толерувати спокійно того рода сикатури своїх національних почувань. Проти зацитькувань Айришів, щоби вони покинули боротьбу за свої права, французькі католики кажуть: „The fight is dead only for those who are dead".

Значить: **Боротьба мертва тільки для мертвих.** Хто живий, бореться далі. Віче ухвалило острі резолюції проти господарки фондами парохіяльних шкіл; проти епископа Гикі. Сі резолюції заслано до Риму. З огляду на те, що боротьба вимагає своєї преси, противники епископа Гикі постановили видавати нову ґазету.

А. В.

Іван Вазов.

СВЯТОСЛАВ ТЕРТЕР

(Історична повість із часів боротьби за волю Болгарії).

(З болгарської мови переклав Михайло Процик).

(38)

На їх приказ відчинили двеері пекарні. При блимаючім світлі каганця оглянули його та побачили, що ще жиє. Перешукали йому кишені, найшли пригорщу грошей, один забрав шапку з дорогого футра, а начальник узяв собі його шаблю. Нараз один із Татарів пізнав у Станку одного з Радоілових товаришів, якого бачив у таборі.

Один із небезпечних і невловимих опришків був у їх руках. Певно і його товариш був із Радоілової дружини. Вийшли на вулицю приглянутися йому. Іван після завданого удару опритомнів і в цій хвилі старався встати, хотів утікати. Схопили його. Начальник стежі врадуваний, що дістане від хана обіцяну високу нагороду, казав перенести Станка на ношах на Царевець, а Івана відпровадили инші, піддержуючи його попід руки.

Небаром відчинилися північні ворота і ними впровадили двох ранених опришків.

Пир.

Пир уже був зачався, як Святослав прийшов у палату. Перед ханом виправдався, що його жінка захоріла несподівано. Але місце його було зарезервоване, тому сів.

Пир відбувався у великій палатній ідальні, де ми давніше бачили Смілеця, як пирував із боярами.

Чокі сидів на престолі, опертім на позолочуваних львиних лабах. Два ряди татарських достойників сиділи по обох боках стола, а при них і кількох болгарських. Кождий на місці, що відповідало його урядові. Таксамо, як відповідно до етикети за часів Смілеця.

Ріжниця між обома пирами була в цьому, що тоді пир оживляли свобідні розмови, які піддержував сам цар, а тепер учасники були наче німі. Треба було запиту хана, щоби дати відповідь, повну пошанівку і страху.

Хан найбільше розмовляв із деспотом. Святослав поводився свобідно і спокійно супроти нього, наче з рівним собі.

— Як там справи? — спитав Чокі.

— Все в порядку, найясніший пане.

— Не все; поки не зловимо цього драба, не все буде в порядку.

Чокі мав на думці Радоіла. Він далі говорив сердито:

— Коли все спокійне, він усе каламутить. До нині зі сто музулманів погубив цей дикий звір. Питаюся, чому це музулманів? Таж і він нам служить? Усе за цю дурну Славку гинуть мої люди. І що це ходить йому про цю одну жінку, що так завзявся? Або не має инших? Абож то я не давав йому там, в таборі, найгарнішу мою невільницю?...

— То скажена собака — сказав Святослав.

Чокі задумався.

— Зрештою... до чорта! Віддам йому його жінку, хай лише сидить тихо.

— Ні, володарю, то не може бути — відізвався Святослав.

— Чому?

— Я вже говорив тобі: це було би ознакою твого безсилля. Вони подумають, що ти їх боїшся. А ми держимо в покорі цей нарід не силою, але страхом перед твоєю потугою.

Чокі притакнув головою.

— Це справедливо. А зрештою... я також привик до тої джаврки. Щоправда, вона тужить за тамтим...

Вино лилося струями, пянство щораз більше відбивалося на лицях. Татари, знані колись із здержливости і простих обичаїв, завдяки війнам і стрічі із здеморалізованими християнськими народами переняли сваволю та розпусту.

Чокі також був пяний. Він одідичив по батькові пристрасність, що в пізнішому віці дуже любив вино. Так у Ногая, як у нього, викликало це бажання кровавих видовищ. Одначе тепер був у легіднішому настрої.

Чокі попив вина, втер вусики і далі говорив:

— Ти припізнився, тому не знаєш доброї новини, яку я дістав.

— Яку? — спитав Святослав.

— Я дістав вістку, що тисячка моєї кінноти дійшла вже до малого Никополя. Алай-беґ вислав їх скоро. Инші відділи лишилися трохи позаду. Себто, кіннота завтра вечером буде тут.

По шкірі Святославові пробігли мурашки.

— Могтимемо бути спокійні, бо від якогось часу почуваюся тут, як не в себе дома.

— То непотрібне. Смілецеві прихильники безсильні, а всі важніші бояри є наші... Давай лише нашим боярам, а матимеш їх.

— Ти давай гроші, а я урядн. Мої Татари кривляться на це... Та що робити, мушу їх зеднати. Чому Балдю не прийшов?

— Він і инші не можуть нині їсти мяса, бо нині піст. Вони перепрошують тебе за це.

Чокі закликав службу:

— Флейтист!

Зараз із лівого боку вийшов старший музулманин, у зеленому турбані, в суконних шараварах, шитих золотом, з флейтою в руці.

З вигляду та лиця видно було, що то не Татарин. То був Турчин з Малої Азії в службі у Чокія, як надворний музика.

Турчин став грати на флейті. Роздалися лагідні, мельодійні звуки, повні таємної туги та пристрасного упоєння. Плили сріблисті, піднімалися з чуттям, спадали солодко, сипали хрустальні руляди та знову знімалися з чародійною силою. То були любовні натхніння, оклики раненого серця, благання та сльози, що полонюють душу, яка тужить за любовними обіймами.

Присутні слухали мов зачаровані. Чокі попав у захват, ковтав хрустальні филі мельодії.

— Чому так припізнюються? Що сталося? — думав затрівожений князь. Глав не приходить. Чи то Радоілові товариші ще не вспіли перескочити мурів? А може Темир в останній хвилі завагався, зрадив або втік? — І Святослав удавав, що уважно слухає звуків флейти та все поглядав на двері.

А Глав не приходив...

Живі смолоскипи.

Ввійшов Азатін-бей та скоро підійшов до Чокія.

— А що там, Азатіне? — спитав хан начальника ґарнізону.

— Весела новина, — відповів Азатін — зловили двох людей з Радоілової дружини. Вони тепер у твердині.

— Горе їм! — сказав хан.

— Одного принесли на ношах. Стежа сильно поранила його. Другий також ранений. Я не знаю, оба були в нашім таборі.

— Слава Аллагові! Попалися мені двох із тих огидливих джаврів. Але ти кажеш, що вони тяжко ранені? Може вони вмруть тої ночі?

— Принайменше один може вмерти, він непритомний.

(Дальше буде).

ПОШУКУЄМО 39 УКРАЇНЦІВ З $100.

ТОВАРИСТВО „ЗАПОРІЖСЬКА СІЧ" В МОНТРЕАЛІ, КАНАДА, ПЕРЕСЛАЛО $100 НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ ЧЕРЕЗ АМЕРИКАНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ, ЩОБИ В ТОЙ СПОСІБ ДОПОМОГТИ ВЕЛИКОМУ Й БЛАГОРОДНОМУ ДІЛУ, А РАЗОМ З ТИМ ЗАМАНІФЕСТУВАТИ ЄДНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ІМІГРАНТІВ В АМЕРИЦІ ЩОДО ПОШАНИ ТИМ, ЩО БРАЛИ АКТИВНУ УЧАСТЬ У ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАННЯХ НАШОГО НАРОДУ.

В НАДІЇ, ЩО ЛИСТОПАДОВІ ВЕЛИКІ ДНІ И ЗГАДКА ПРО ЖЕРТВИ НАШИХ ГЕРОЇВ ПРИНЕСУТЬ НАМ ДАЛЬШИХ 39 СТОДОЛЯРОВИХ ЖЕТВОДАВЦІВ І ДОПОМОЖУТЬ В ТОЙ СПОСІБ ПОСТАВИТИ У ЛЬВОВІ ЖИВИЙ, ВІКОВИЙ ПАМЯТНИК ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУВАНЬ НАШОЇ ІМІГРАЦІЇ, ПЕРЕСЛАНО ЖЕРТВУ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. BOX 411,
PHILADELPHIA, PA.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЦІКАВИЙ ГОЛОС МОЛОДОЇ УКРАЇНКИ З РОЧЕСТЕР ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ МОЛОДЕЖИ.

The Ukrainian Boys and Girls of Rochester take pride in being one of the first cities to organize a Juvenile Club. Under our director Mr. Yurkiw we have had several meetings. The majority of our members are members of the Juvenile Department of the Ukrainian National Association and we hope that the rest will join us some day.

In my opinion it is a splendid idea of having this organization, the "U. B. G. C." It furnishes Ukrainian boys and girls a better chance to know each other, and, what of more importance, it is a good beginning of what some day will be part of the Ukrainian National Association and still later will predominate in it.

Our club has in mind to organize in near future a Boys' and Girls' Scout Troop, which will be in every way truly Ukrainian. On national holidays, when the occasion arises, we may have a Scout Troop to give a good program.

At present the total club enrolment is about forty members, which, I think, is a pretty good showing for so short a time.

For the time being we are going along as a boys' and girls' club, but later on, as the membership will increase, the boys and girls might have separate clubs, of their own, if to have too many members in one club should prove inconvenient.

You would do a great favor if you withhold my name from the paper.

Respectfully yours,

A member.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляється Вп. пп. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1930 для членів У. Н. Союза вже розпочалася і що вже вислано календарі на адреси пп. Секретарів для слідуючих відділів:

Вислано почтою 18 листопада 1929 р.: Від. 156, 157, 158, 159, 160, 162, 163, 164, 166, 167, 168, 169, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 180, 184, 185.

Вислано експресом 18 листопада 1929 р.: Від. 136 (2 пакунки), 146 (2 пакунки), 161 (2 пакунки), 165 (2 пакунки).

Котрий би зі згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня висилання календарів, нехай повідомить Адміністрацію Свободи.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Свято Державности.

Заходом місцевих національних товариств, і братств влаштовано в Ню Йорку Листопадове Свято в память відродження української державности на землях Західної України.

Можна було передбачити, що саля Народного Дому при шестій улиці не вмістить учасників і треба було дістати більшу галю, хочби й не свою.

Завелике число людей й дітей у малій галі відбилося дуже відємно і на настроєві і на продукціях програми. Програма була завелика. Це некультурний дивогляд не тільки нюйорської громади, але й більшости наших кольоній. Ясне усім, що довга програма томить і виконавців і слухачів, а тимсамим не причиняється до піднесення вартости свята-концерту.

Ввесь час на галі шум як в улию, до цего ще горяч і задуха через брак відповідної вентеляції.

Концерт можна було почати в пору, та ждали на „пізних Йванів" і замісць в осьмій почати — почали пів години пізнійше.

У програмі точок 15 (пятнацять) і то не поодиноких а подвійних, а то й потрійних. Не тільки пересічному слухачеви забогато, але й терпеливому учасникові концертів надоїдає така довга програма. Богато разів говориться у нас про концерти, та те говорення як горох об стіну.

Рада одна: давайте ще довші програми, мучте виконавців, а слухачі... будуть собі гомоніти і з обовязку сидіти та зівати.

На програму зложилися виступи мішаного й молодечого хору, промова, сопранові, барітонові, скрипкові соля і деклямації. У своїй рецензії звернy увагу на музикально-вокальну частину.

В Ню Йорку велика наша громада — та хоч велика, то по мішаному хорі (Бандурист) судимо: сором цій громаді, що її хор такий малий. В Ню Йорку повинен бути величавий хор, бо є з чого вибрати і діріґент п. Кириченко небуденний та небудьякий. Нюйорська громада повинна над цим призадуматися і помогти як найскорше згуртувати великий хор. — Пора мати сором і розум. — Правда, в Ню Йорку є і другий мішаний хор під управою п. Онуфрика, — та це ще замало. На кількадесять тисяч Українців замало два маленькі хори по двацять і кілька осіб.

Хор Бандуриста це здебільша співаки ветерани, які з любови до пісні не покидають хору, а щиро та витревало у ньому працюють. Треба їм альтів і ще пару тенорів і тоді хор, хоч і невеликий, буввби зрівноважений. Правда: хор співає зі зрозумінням і великою любовю, але цього замало, коли у голосах нема рівноваги. Це знає і діріґент і співаки —. й ці послідні стараються рівноважити силу звука і достроювати до своїх сильніщих сусідів. Замісць рівноваги виходить напруження слабих голосів і виділювання поодиноких співаків. А це є убийче для хору.

З одної сторони приходиться подивляти працю п. Кириченка і співаків, а з другої треба усю вину приписати нашій громаді, що так мало інтересується хором і знає його тільки тоді, як треба його на концерт.

Бандурист дав нам десять пісень мішаним хором, а дві пісні мужеським. Найкраще випала точка „Вкраїно", слова Черкасенка, а музика К. Стеценка. Тут, у цій пісні, через спеціяльний розклад, хор звучав повно і гарно. Ця пісня повинна бути у програмі кождого нашого хору. Другою прегарною точкою була народна пісня „Ой, зійшла зоря" (Леонтовича). Сольо співав п. Ординський.

Решта пісень, хоч і гарні, та не могли вони як слід бути виконані. Підчеркуємо: не вина хору, а вина нашої громади, що так байдужо ставиться до праці хору.

Молодечий хор під управою п. Онуфрика симпатичний своєю появою. Цей хор підховує нам співаків і як не тепер, то в будуччині Ню Йорк буде мати більше співучих сил. Співали сім пісень, а усі вони були і добре виконані і солідно підготовані. На молодечі хори повинноя у нас звертати велику увагу. У кождій громаді є матеріял і нашим гріхом булоби легковаження молодого, вже американсько-українського покоління.

Молодечі хори тішаться великою популярністю й нераз досить вони діставали признання від чужих. Для молодечих хорів дає і У. Н. Союз у молодечому журналі українські пісні (деколи і в перекладі на англійську мову) й на це звертається увагу шановних учителів і діріґентів. На справі молодечих хорів зупинився я трохи тому, що назагал наша будуччина в Америці залежна від умілого виховання молодого покоління.

Пісня нам поможе стримати бодай в части винародовлення, додасть заохоти вивчення бесіди своїх батьків та не дасть пропасти у молодому поколінні любови до свого.

Промову виголосив п. А. Микитяк.

Сопранове сольо співала п. М. Гребінецька (б. прімадонна київської опери). Не одна співачка бувала між нами та п. Гребінецьку числимо за одну з найкращих наших солісток. Не тільки її високі вартости голосу, але і її ерудиція і культура дають їй першорядне місце.

Можна би мати певні застереження щодо вибору пісень, та на цей, перший раз, ми вдячні п. Гребінецькій за її виступ, раді ми її частійше витати та стрічати у нашій кольонії, й певні, що почуємо від неї не одну перлину пісню. Слухачів взяла п. Гребінецька з місця і цей перший її виступ треба уважати за дуже щасливий. Такою співачкою гордимося.

Другим солістом був п. Ординський. Всі його знаємо, а його виступи завсіди тішаться великим успіхом.

На цей раз кромі соля з хором „Ой, зійшла зоря", „Ой, гук, мати, гук", що відповідали та достроювалися до Свята, різячим діссонансом звучала подана ним пісня „Пити, чи не пити, все умреш". Пісня простенька, легка до запамятання, але їй не сміє бути місця на Сьяті Української Державности. Другі нації уважали би виступ із такою піснею на свойому святі за прогріх, а у нас.., ревіли з радости, ті, яким і досі „муншайн" розрада й розвага.

Прикро мені це говорити і то на адресу п. Ординського, що все безкорисно дає свій труд і час нашій громаді, але це мій національний обовязок.

Скрипкові соля відіграв наш соліст скрипак, учитель і композитор п. Придаткевич.

Як соліст має він вже за собою заслужену славу. П. Придаткевич і композитор. Його скрипкові соля це великий вклад у нашу скрипкову літературу, а наші скрипаки замість купувати та піддержувати своїх зрілих творців, вдоволяються неграмотними „вязанками малоріийських пісень" та подібними „творами" наших ворогів. Чужі роблять на нашому нерозумі гроші, а твори наших композиторів ждуть (не знати доки) на попит. Ми, звичайно, ждемо творів від своїх творців, але ми далекі від того, щоби памятати та піддержувати своїх авторів у їхній праці.

Деклямацію „Дух України" з поеми „Перший Падолист" Ю. Світанка виголосив п. Прохорович.

Кромі цеї були ще дві деклямаційки шкільних дітей.

Біля 11.30 скінчився концерт відспіваннем гимну.

Акомпаніямент спочивав у руках відомого пяніста п. Штембера.

М. Гайворонський.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Українська церковна громада перебирає заряд церковним маєтком.

Українська церковна громада внесла була позов проти епископа греко-католицької церкви за право заряду церквою. Пізвана сторона, бачучи можливість, що громада виграє, пішла на згоду, на основі котрої громада переняла церковний маєток на свій заряд.

Місцева ґазета "Pert Amboy Evening News" з 8. листопада писала:

CHURCH LITIGATION IS SETTLED OUT OF COURT.

Vice Chancellor Berry has been informed by Jacob S. Karkus, of the law firm of Karkus & Karkus that the litigation over church property in this city between the Ruthenian Greek Catholic Church of the Assumption of the Holy Virgin and the New Jersey Diocese and bishop of the diocese has been ended out of court on the agreement of the diocese authorities to return to the complainant the ownership of the church building and property. Mr. Karkus appeared recently before the vice chancellor in Long Branch to report on the present status of the case.

The church property, according to court records, was conveyed to the bishop and diocese by the church in 1910. Early in 1928 action was begun to regain control of the property, after the defendants failed to do so. The vice chancellor has given both parties to the suit a specified time to reach an agreement before he reopened the case. The contestants took advantage of this time limit and the agreement was reached.

ВИЛКС БЕРІ, ПА.

Про „кліку", що верховодить.

Що у нас у Вилкс Бері не так, як повинно бути, це признаю. Річ певна, що міг би бути спокій в громаді й більша народна праця. Але коли того всього нема, то не вина в тім кліки сальоністів, про яку згадує якийсь дописувач в ч. 259 „Свободи".

Кліка та мала би рядити кооперативою, школою, читальнею і ситизенським клюбом. Коли хто застановиться тільки трохи, то зрозуміє, що ті інституції мають свої права. І рядити може ними той, кому може прислугувати це право на підставі чартеру. Силою їх ніхто не обєднає, бо одні з них мають просвітні цілі, а инші бизнесові, чи які инші, на меті. Колиж провідники, що ними рядять, недобрі, то нічого лекшого, як стати членом тих інституцій і вибиватися в них на провідника, а ставши ним, повести їх по новому шляху. Це простий, справедливий, конституційний і чесний шлях.

Та, на мою думку, лихо деинде. От ми мали у своїм часі віче й наради і ввесь загал прийшов до переконання, що буде краще, коли церковне майно піде під заряд громади. Хтож тепер тому винен, що ті, що закликали нарід до боротьби за своє право, наплювали на те, що говорили. Річ ясна, що з такого поведення мусить настати роздор в громаді. От такі лідери розбивають нарід. Ми бачимо, що не помогли ні місія, ні присяги, ні сповіди, бо загал колекти не платить і доходить свого права судовою дорогою. Хтож тут винен, що нарід розбитий. Чи не ті лідери, що закликали нарід до боротьби, а потім завернули, оставши лідерами без народної маси?

Я є за тим, щоби шанувати авторитет, бо як самі себе не пошануємо, то й инші нас не пошанують. Я є за тим, що коли нарід наложить на кого обовязки провідника, то того провідника треба шанувати. Я є за тим, щоби кождому була дана можність критики та переведення в діло того, що уважає за добре й хосенне. І я певний, що так само думає ввесь свідомий загал нашої громади. Коли з нашої громади ідуть жертви на край, коли в нас є братства, товариства, читальня, школа, кооператива, ситезенський клюб і т. д., то це значить, що у нас є добрі, свідомі громадяне, які дбають про загальне добро.

Мартин Музика.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Комітет допомоги арештованим гастонським страйкарам.

З неділю 3-того листопада зорганізовано тут комітет, для помочі арештованим гастонським страйкарам, до якого входять всі українські організації в Рачестер. Комітет має на цілі занятися збіркою, влаштовувати підприємства і всякими иншими способами старатися про фонди для згаданої цілі. Комітет є тимчасовий, то є, буде існувати лише доти, доки не покінчиться ґастонська справа.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА.

Дещо більше свідомости і зрілої розваги.

Зі всіх сторін, де тільки живе наша іміґрація, доходять вісти, що там святкують Листопадове Свеято в память наших визвольних змагань. Але нічого не чути, щоби в нашій громаді подумав хто про це свято.

А якраз наша громада потребує такого свята, щоби могла опамятатися, щоби могла на жертвах і крови наших борців научитися, як треба боронити своїх національних прав, як треба одностайно стати, коли ходить про загальне добро.

В нашій громаді йде боротьба за те, щоби дістати церковне майно у свої руки, себто під заряд громади. Є кілька несвідомих, які противні тому й через те є боротьба, бо інакше вже давно був би спокій, а громада при своїм праві.

Але та боротьба не повинна в нічім вірвертати нашої уваги від народних справ. Нам треба брати участь у загальнонароднім життю нашої іміґрації. Нам треба влаштовувати народні свята, концерти і віча, нам треба переводити збірки на народні цілі. Цеж був би сором, колиб ми забули в теперішній час за наших калік інвалідів. Це перший наш обовязок подбати за наших героїв, а збираючи жертву на них, ми самі станемо більш толерантними супроти себе самих і будемо більше ненавидіти наших ворогів, ніж своїх власних братів. Вістре ненависти звернім проти ворога, а в чиїм серці є дійсна любов до рідного народа, хай обєднається до спільної праці для добра того народа.

Нам треба народного віча, нам треба національного свята, щоб піднести наш дух і нашу свідомість.

Гейзлетонець.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 24 листопада, в год. 1.30 попол., в гали парохіяльній, при Оклей і Райс. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів прийти на мітінґ. Довгуючих проситься прийти і вирівнати свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — Никита Гурей, предс.; В. Гриньків, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів і члениць, що мітінґ відбудеться в неділю, 24. листопада, 1929 р., зараз по Сл. Божій коло 1-ої години попол. на гали церковній, 127 Парк улиця. Мітінґ переноситься о один тиждень пізніше з причини, що нюгейвенська Громада відсвяткоує 17. листопада Листопадове Свята. Обовязком є кождого члена і члениці прибути на цей важний мітінґ на означений час, бо є кілька справ до вирішення. Пригадується членам, щоби кождий заплатив цего мітінґу доляра посмертного по бл. п. члениці Катерині Швець (жена Якова), котра упокоїлась 6 листопада. Дальше пригадується членам, котрі не були на річнім балі 9 листопада, то після ухвали кождий мусить заплатити 50 ц. за вступний тікет; ухвала ця виконана мусить бути. Довгуючі члени нехай вирівнають свої залеглости, бо в противнім раві будуть суспендовані. — К. Марущак, предс.; Н. Хабінець, секр.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ЯК СЕЛЯНЕ ЛЮБЛЯТЬ КОМУНІСТІВ.

„Боюся, щоб мене не вбили з обріза".

Свого часу ЦК партії ухвалив постанову підсилити партробітниками сільські округи. До цієї постанови було кілька мобілізацій для зміцнення показових округ. Недавно ЦК ухвалив мобілізувати ще 800 осіб.

Мобілізацію для сільських округ переводив представник ЦК з участю окружного партійного комітету. Абсолютна більшість мобілізованих товаришів цілком зрозуміла те велитенське значіння, що його партія надає підсиленню праці в сільських округах і без ніяких розмов поїхали за завданнями партії.

Мобілізація дала змогу перевірити ставлення окремих товаришів до партії. У процесі мобілізації виявилося, що деякі товариші не бажають скоритися партійній дисципліні. Приміром, М. І. Кононенко, член КП(б)У з 1919 року (інструктор Райкопспілки, має 33 роки, службовець, з вищою освітою, в Червоній армії не служив) категорично відмовився їхати на село, причому в комісії допустився абсолютно неприпустимих висловів на адресу партії: „По-рабськи мовчки скорятися якимось бюрократичним забаганкам не вважаю за свій ідеал". Бажаючи залишитися в місті для праці в „Селянській Ґазеті", він мотивував своє одмовлення їхати на село так:

— „Боюся, щоб мене не вбили на селі з обріза".

Після детального виявлення всіх цих мотивів, вийшло, що в Кононенка не залишилося нічого партійного. Отож партколегія ОкрКК, а далі президія на засіданні з 9 жовтня одноголосно вирішили: М. І. Кононенка з лав партії виключити за недисциплінованість, відсутність клясового чуття, шкурництво, тощо.

Цей випадок має значіння не тільки як конкретний факт неприпустимого шкурницького ставлення до інтересів партії, він доводять, яких людей взагалі не можна терпіти в партії, на що треба звернути особливу увагу підчас чистки.

УКРАЇНСЬКИЙ СЕЛЯНИН НЕ ПІДДАЄТЬСЯ.

Про настрої на радянськім селі можна тепер богато дізнатися з самої радянської преси. Вона вся переповнена закликами до радвлади, щоби нищити глитаїв, куркулів, спекулянтів — бо инакше большевицькі часописи не називають українського селянина. А нищити тих глитаїв мусять большевики конечно, бо „глитаї" щораз то відважніше підносять голову. Ось кілька фактів, вибраних з одного лише числа „Комуніста" з 19-го вересня:

„В селі Липяві „глитаї" всипали до бочки з водою на подвірю комуни аршеніку й струїли 7 осіб. На другій комуні, в Новім Бузі, напали „глитаї" на склад машин і їх понищили. В селі Лосівці підпалено будинок, в якому відбувалося зібрання комуністів. На Горбашівськім хуторі забили селяне селькора, а в селі Горбах до зареквірованого від селян збіжжа хтось насипав сміття й болота.

„В однім селі селяне відмовилися здавати большевикам зерно, бо казали: „Китаєць уже недалеко, йде на ради війною. Навіщо віддавати хліб большевикам, коли ось-ось усе радянське лясне".

„По других селах — пише „Комуніст" — „куркулі", замісць віддавати хліб большевикам, віддають його майже даром біднішим селянам того самого села. „Хай лишається в нашому селі".

Сценка з фільми „Арсенал", що тепер висвітлюється в Філм Ґілд Синема, 52 Вест 8-ма вул. (між 5 і 6 евнями) Ню Йорк.

„В одному селі близько бесарабської границі приїхали заготовчі большевицькі відділи реквірувати хліб. Селяне пустили поголоску, що через Дністер перебралися якісь узброєні люде й сховалися в кукурудзах. Большевики перестали реквірувати збіжжа та вирушили в поле проти бандитів. Тимчасом селяне поховали збіжжа й вже не було що реквірувати.

Рівночасно глитаї агітують між селянами, щоби не сіяли пшениці, лише жито. Бо большевики пропагують цілком противне: пшеницю проти жита. „Глитаї — пише „Комуніст" — переконують селян, що тепер пшениця перестала вдаватися, що всю пшеницю забирають большевики, а „жита ні".

Ще більше затрівожилися комуністи тим, що їх політика юдження бідніших селян проти богатших збанкротувала цілковито. Сільська біднота йде нині разом з багатіями. „Це вони (большевики) стараються нас посварити зі собою, щоби нас грабити" — підслухав кореспондент „Комуніста" між сільською біднотою. А куркуль-Німець з Херсонщини сказав кореспондентови без обиняків: Ми вас (большевиків) не думаємо тепер стріляти, бо вас тепер не перестріляєш. Тільки дурні це роблять. Ми з вами инакше поступимо".

Такі настрої панують тепер на українськім селі. Видно, що селяне не піддаються та сподіються скорого кінця большевицького режиму.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

МЕНВИЛ, Н. ДЖ.

Посвячення прапорів.

Дня 2 вересня б. р. відбулося посвячення українського й американського прапорів Товариства ім. Тараса Шевченка, від. 349 У. Н. Союза.

Торжество випало дуже гарно, бо відбулося при великім здвизі народа. В поході взяло участь 800 людей. Прибули чесні гості й заманіфестували своєю участю нашу національну єдність і силу.

На прапори жертвували:

Перт Амбой, Н. Дж.:	
Бр. св. Василія, від. 168 У. Н. Союза	$10.00
Тов. Запорожська Січ, від. 155 У. Н. Союза	10.00
Дірігент Хору Йосиф Буката	10.00
Ню Бронсвик, Н. Дж.:	
Тов. Запорожська Січ, від. 353 У. Н. Союза	10.00
Тов. ім. Т. Шевченка, від. 233 У. Р. Союза	10.00
Рарітан, Н. Дж.:	
Братство св. Михаїла, від. 332 У. Н. Союза	10.00
Бавндбрук, Н. Дж.:	
Бр. св. О. Николая, від. 344 У. Н. Союза	10.00
Линколн, Н. Дж.:	
Тов. ім. Івана Франка, від. 209 У. Р. Союза	10.00
Менвіл, Н. Дж.:	
Руско-Правосл. Парохія св. Петра і Павла	10.00
Менвіл Парк, Н. Дж.:	
Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 328 У. Н. Союза	5.00
Разом від Братств і Товариств	$95.00

Добровільні жертви від членів:

Вербицький Микола	$15.00
Шигера Ілько	15.00
Козак Михайло	5.00
Шевчук Іван	2.00
Могилевська Анна	2.00
Стрілець Петро	1.00
Янік Юрій	5.00
Разом від членів	$45.00

Збірка в церкві:

По $10: Ілько Шигера і Л. Мартинчук; по $5: п-ні Мартинчук, Микола Вербицький, п-ні Вербицька, Бригида, Л. Небожинський, п-ні Небожинська, Мих. Козак, Федина, Жидовський, п-ні Жидовська, Поклітар, Притула, Н. Лісний, Марія Банович, Мих. Семенюк, Маковський, Потапчук, Джорджій, Данилюк, Мр. Щот, А. Лесик і Авт. Колодій; по $2: М. Козак, А. Стек, П. Щуцький, М. Барниш, В. Возьний, Н. Попадюк, Л. Возьняк, І. Шевчук, Садовський, п-ні Садовська, Добуртяк, М. Лисий і Вол. Білоруський; по $1: І. Візьман, В. Беліда, Мар. Коблянська, Мс. Притула, Мс. Голіновська, І. Кельма, Юлія Возьна, Мс. Попадюк, Мс. Бригида, Мих. Песик, Ф. Причка, Мс. Причка, Мс. Кушик, Хомяк, Мс. Хомяк, Л. Кульчицький, Мс. Беліда, П. Стрілець, Н. Шевчук, Заверуха, Й. Гарванко, Мс. Гарванко, Мс. Данилюк, Софія Козак, Анна Козак, Поля Козак, Анна Притула, А. Стек, Христина Суренда, В. Дмитрів, А. Лех, П. Коц, І. Каштанюк, Ом. Ревюк, П. Венґрин, С. Коваль, І. Вяслоцький, Т. Юрків, Мс. Балицька, В. Сваницький, Порада, І. Гріль, І. Скорфни, Микитюк, Вакулінський, Текля Лисий, Семенюк, І. Багата, Кубель, П. Творщук, Мг Чолій, С. Зайшлий, Т. Сіко, М. Лиса, Пав. Когут, Гелета, Гафія Іванило, І. Гузипець, Юрій Ян. І. Собков, Когут, Сем. Чишин, Ярема, Голинський, В. Возіранський, Ів. Мотика, Майк Ярема, Яків Розьнік, Ів. Поклітар, Осипа Білоруська, Ю. Ворущак, Ів. Стек, Цимбарсовський, Ілія Бартушек, Депрач, П. Петрук, І. Дмитрук, Мих. Базарніцький, Мс. Цап, Агафія Мельник, Мс. Галилюк, Мс. Попашак, Кароліна Заверуха, Юлія Пропак, Анна Шугалевська, Андрій Мотивайло, Петро Милісюк, Гр. Сеньків, П. Левкович, М. Яричук, Сем. Ляхович. — Разом $247.00.

Микола Вербицький.

Шеф: Хто там телефонує?

Урядовець: Здається, що це жінка пана директора.

Шеф: Чого хоче?

Урядовець: Не знаю докладно, я чув лише слово „ідіот".

Шеф: Прошу дати мені слухавку. Це до мене...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ЯК РОЗБУДОВУЄТЬСЯ ПЕРША УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ В АМЕРИЦІ А ПОЛОЖЕНА В МІЛЗІЛ, Н. ДЖ.

Теперішними часами поселилися слідуючі:

Іван Найда, Филаделфія, Па. Антін Мурований, Реново, Па. Іван Деревяний, Реново, Па. Стефан Сахарнацький, Реново, Па. Стефан Патен, Ст. Франкоіс, Мо. Петро Козак, Бріджпорт, Па. Теодор Зубрицький, Филаделфія, Па. Михайло Стельмах, Палмертон, Па. о. Вол. Петрівський, Нантікок, Па. Михайло Пелеяський, Филаделфія, Па. Григорий Кирилюк, Флорида.

Ті, що купили, а ще не побудувалися: Михайло Рибак, Филаделфія, Па. Ілько Кісь, Филаделфія, Па. Семен Рутецький, Филаделфія, Па. Михайло Полохайло, Филаделфія, Па. Андрій Антолік, Филаделфія, Па. Іван Ляшак, Шамокін, Па. Лев Лучкович, В. Колінґзвуд, Н. Дж.

От бачите, де будучність: А ми маємо на тисячу родин місце, що можуть поселитися одні попри других. Не один думає, щоби мати пару акрів землі, а ще тут у місті, де роблю, то добре поводилобся. А то можна мати, але у Мілвіл, бо всі землі, які продаємо, і на котрих поселилися Українці, лежать в місті Мілвіл. Отже для тих, що дбають про свою будучність і своїх дітий, варта сказати, що діти можуть користати з міських народних і висших шкіл, а кромі сього учитися в українській школі. По скінченню школи вони не мусять покидати родинного дому, бо мають на місци міську вигоду, відповідне заняття, а при тім всім чистий і здоровий воздух. Хто хоче про все те на місци переконатися, нехай прийде, або пише на адресу:

ВАСИЛЬ МАТОЛИЧ,

640 W. Main Street, Millville, N. J.

(Tel. Millville 577).